

PRAKSISOVERSIGT · AFTALERET

Praksisoversigt over kommissionsforhold (kommissionsloven)

Kvalifikation, selvindtræde og kommittentens separatiststilling efter kommissionsloven

Version 2 Opdateret 22. jul. 2026 32 afgørelser · 2000-2025

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Kommissionsaftalen er den mellemmandskontrakt, hvor kommissionæren handler i **eget navn**, men for kommittentens regning, jf. [kommissionsloven § 4](#) – i modsætning til fuldmægtigen og handelsagenten, der handler i hvervgiverens navn. Sondringen er afgørende både obligationsretligt (hvem hæfter over for tredjemand?) og tings- og insolvensretligt, fordi kun en ægte kommission bevarer kommittentens ejendomsret til kommissionsgodset efter [§ 53](#) og dermed hans separatiststilling ved kommissionærens konkurs. Praksis samler sig om tre knudepunkter: kvalifikationen af aftaleforholdet (kommission, ren formidling, eget videresalg eller konsignation, der reelt er kreditkøb), kommissionærens hæftelse og loyalitetspligt over for henholdsvis kommittent og tredjemand, og selvindtrædereglene, der i dag har deres mest levende anvendelsesområde i pengeinstitutternes kommissionshandel med værdipapirer. Loven fra 1917 er stort set uændret – senest konsolideret 2. april 2014 og uden vedtagne, ikke-konsoliderede ændringer.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Kommission foreligger kun, når mellemmanden har påtaget sig at sælge eller købe løsøre for en andens regning, men i eget navn, jf. kommissionsloven § 4, stk. 1 – handler mellemmanden i hvervgiverens navn, er der tale om fuldmagt eller handelsagentur, ikke kommission.
- 02** Kommissionsloven omfatter efter § 4, stk. 1 alene varer, værdipapirer og andet løsøre; en "kommissionsaftale" om formidling af fast ejendom er derfor ikke kommission i lovens forstand, uanset betegnelsen.
- 03** Kvalifikationen beror på aftalens realitet og på, hvordan forholdet fremtræder udadtil – ikke på parternes egen betegnelse af aftalen som "kommission", "leje" eller "formidling".
- 04** Over for en forbruger hæfter den erhvervsdrivende kommissionær selv som sælger, fordi han har handlet i eget navn, jf. kommissionsloven § 56, stk. 1.
- 05** Bevisbyrden for, at der kun forelå ren formidling for en tredjemand, påhviler den erhvervsdrivende; et formidlerforbehold, der alene står i vilkår og betingelser uden fremhævelse, er ikke tilstrækkeligt.

- 06** Kommissionæren skal varetage kommittentens interesser, følge hans forskrifter, underrette om afsluttede aftaler og aflægge regnskab, jf. § 7 – men handelskommissionæren behøver ikke at oplyse medkontrahentens navn, medmindre §§ 57 og 58 kræver det.
- 07** Oplyser handelskommissionæren ikke medkontrahentens navn i sin underretning, kan kommittenten kræve, at kommissionæren selv opfylder aftalen, jf. § 14, stk. 2 – også uden del credere-aftale.
- 08** Del credere-hæftelse efter § 14, stk. 1 kræver aftale, handelsbrug eller anden sædvane og gør kommissionæren til selvskyldner for tredjemands opfyldelse.
- 09** Har salgskommissionæren uberettiget givet kredit, hæfter han for købesummen efter § 19, selv om han ikke står del credere.
- 10** Kommittenten fortaber sine misligholdelsesbeføjelser efter §§ 15, 17 og 19, hvis han ikke uden ugrundet ophold meddeler kommissionæren, at han vil påberåbe sig forsømmelsen, jf. § 20.
- 11** Selvindtræde forudsætter hjemmel i aftale, handelsbrug eller anden sædvane, jf. § 40, og sker først ved en udtrykkelig erklæring i underretningen om hvervets udførelse, jf. § 41, stk. 1.
- 12** Ved selvindtræde må kommissionæren ikke overtage godset til lavere eller levere det til højere pris end den gangbare på erklæringstidspunktet, jf. § 42, stk. 2.
- 13** Har kommissionæren mod bedre vidende underrettet kommittenten om, at hvervet er udført, kan kommittenten behandle underretningen som en erklæring om selvindtræde, jf. § 44.
- 14** Kommissionsloven er som udgangspunkt deklaratorisk, jf. § 1, stk. 1; kun §§ 41, 42 og 44 er præceptive til kommittentens fordel efter § 45 – og § 42 kan fraviges i rene handelsforhold uden for § 44-tilfældene.
- 15** Salgskommissionæren har panteret i det gods, han har fået til salg, for krav i anledning af hvervet, jf. §§ 31-35, og tilbageholdsret i prøver og mønstre efter § 39.
- 16** Gods overgivet til salg forbliver kommittentens ejendom, indtil ejendomsretten overgår til tredjemand eller til kommissionæren ved selvindtræde, og indkøbt gods er kommittentens ejendom, jf. § 53.
- 17** Kommittentens ejendomsret efter § 53 giver ham separatiststilling i kommissionærens konkurs, jf. konkursloven § 82, men separatistkravet forudsætter, at han kan godtgøre sin ret til det konkrete gods.
- 18** Er kommissionsgodset ikke længere i behold, konverteres kravet i praksis til et pengekrav mod boet og mister sin karakter af udleveringskrav.
- 19** Sammenblanding af kommissionsprovenu med kommissionærens egne midler på en driftskonto svækker eller udelukker separatiststillingen.
- 20** Kommissionærens konkurs bringer hvervet til ophør, jf. § 47, og efterfølgende råden over godset binder kun over for tredjemand i god tro, jf. § 55 – men uvidenhed om en behørigt bekendtgjort konkurs kan ikke påberåbes.

- 21** Tredjemand erhverver kun fordringsret mod kommissionæren, ikke mod kommittenten, jf. § 56, stk. 1, og kan ikke over for kommissionærens konkursbo støtte ret på, at kommissionæren har krav på dækning fra kommittenten, jf. § 56, stk. 2.
- 22** I handelskommission kan kommittenten gøre fordringen mod tredjemand gældende bl.a. ved forsinket opfyldelse, manglende afregning, svig eller kommissionærens konkurs, jf. § 57, stk. 2.
- 23** Der kan ikke gøres udlæg i fordringen mod tredjemand for kommissionærens gæld, medmindre kommissionæren har opfyldt tredjemands forpligtelse over for kommittenten, jf. § 61.
- 24** Handelsagenten med varelager har efter handelsagentloven § 7 samme pligter og rettigheder over varerne som handelskommissionæren efter kommissionslovens kapitel II.

Kommissionsbegrebet i § 4: eget navn, fremmed regning – og lovens nordiske ophav

§ 1

Kommissionsloven definerer kommissionæren i [§ 4, stk. 1](#) som

"den, som har påtaget sig det hverv at sælge eller købe varer, værdipapirer eller andet løsøre for en andens regning, men i eget navn. Den, for hvis regning salget eller købet skal ske, kaldes kommittent."

Tre elementer skal være opfyldt samtidig: (1) et **hverv** om salg eller køb, (2) af **løsøre** – varer, værdipapirer eller andet løsøre – og (3) udført i **eget navn, men for fremmed regning**. Falder hvervet inden for kommissionærens egen bedrift, og er han handlende som defineret i [§ 2](#), er der tale om *handelskommission*, jf. [§ 4, stk. 2](#) – en sontring, der har selvstændig betydning for underretningspligten i [§ 7](#), for hæftelsen i [§ 14, stk. 2](#) og for kommittentens adgang til fordringen mod tredjemand efter [§ 57](#).

At loven kun omfatter **løsøre**, er en ofte overset afgrænsning: formidlingsaftaler om fast ejendom er ikke kommission i kommissionslovens forstand, uanset at branchen traditionelt kalder aftalen en "kommissionsaftale". Betegnelsen anvendes fx gennemgående i klagenævnspraksis om ejendomsformidling, jf. de retningslinjer, der er gengivet i [betænkning nr. 1231/1992 om omsætning af fast ejendom, s. 157](#), hvor "kommissionsforholdet" og "kommissionsaftalen" bruges om mæglerens salgsopdrag. Den terminologiske overlapning må ikke forveksles med kommissionslovens retsvirkninger.

En særegen regel gælder for den erhvervsmæssige handelskommissionær: modtager han fra en forretningsforbindelse anmodning om at besørge et salg eller køb inden for sin virksomhed, skal han **uden ugrundet ophold** give meddelelse, hvis han ikke vil overtage hvervet – ellers anses hvervet for overtaget, jf. [§ 5](#). Vil han ikke udføre hvervet, men alligevel tager sig af det tilsendte gods, får han panteret i godset for sine krav, jf. [§ 6](#).

Loven er resultatet af det nordiske obligationsretlige lovsamarbejde. Af regeringens almindelige bemærkninger til "[Forslag til Lov om Kommission, Handelsagentur og Handelsrejsende](#)" (Folketingstidende 1916-17, tillæg A, s. 1440) fremgår:

"de fleste af Forslagets Bestemmelser kun fastslår, hvad der allerede er gældende Ret, saaledes som denne har udviklet sig gennem Teori og Praksis. Paa enkelte Punkter er der dog indført nye Retsregler, ligesom forskellige tvivlsomme Spørgsmaal i den hidtil gældende Ret er løst."

Og videre om formålet:

"En ganske særlig Betydning har Forslaget derhos ved, at det er et nyt Led i Arbejdet for Retsfællesskab mellem de nordiske Lande."

Udkastet blev udarbejdet af den kommission, der var nedsat ved kongelige resolutioner af 28. juni 1901 og 4. juli 1910, med professor Jul. Lassen som formand, og var næsten fuldstændig overensstemmende med de tilsvarende svenske og norske udkast. Den forklarer, hvorfor lovens systematik lægger hovedvægten på kommission – noget, der siden er blevet kritiseret som utidssvarende, jf. næste afsnit og [betænkning nr. 1151/1988, s. 20](#):

"I den gældende kommissionslov ligger hovedvægten på kommissionsforhold, medens handelsagenter og handelsrejsende indtager en mere tilbagetrukket plads, selv om handelsagentur, allerede da loven blev udarbejdet, spillede en langt større rolle end kommission."

Det var netop denne kritik, der førte til, at kapitel III og IV om handelsagenter og handelsrejsende blev udskilt til en selvstændig lov. Arbejdsgruppen bag betænkningen foreslog på s. 31, "at kapitlerne III og IV i kommissionsloven ophæves, og at lovens titel ændres fra 'Lov om kommission, handelsagentur og handelsrejsende' til: 'Lov om kommission'". Det er den lov, der i dag står tilbage som kommissionsloven, mens agenturforholdene reguleres af handelsagentloven – hvis § 7 dog fører handelsagenten med varelager tilbage til kommissionslovens kapitel II.

Loven er efter sin karakter **deklaratorisk**: efter § 1, stk. 1 finder bestemmelserne kun anvendelse, "forsåvidt ikke andet følger af aftale eller af handelsbrug eller anden sædvane". Den eneste undtagelse er § 45 om selvindtræde, jf. § 1, stk. 2.

LOV

[Handelsagentloven § 7](#)

[Kommissionsloven § 1, stk. 1, 2](#)

[Kommissionsloven § 2](#)

[Kommissionsloven § 4, stk. 1, 2](#)

[Kommissionsloven § 5](#)

[Kommissionsloven § 6](#)

[Kommissionsloven § 45](#)

Kvalifikationen i praksis: kommission, ren formidling, eget videresalg eller konsignation

§ 2

Den praktisk vigtigste tvist er ikke, hvad kommission *er*, men om det konkrete forhold *er* kommission. Praksis viser et konsistent mønster: **det afgørende er, hvordan forholdet fremtræder udadtil, og hvem der reelt bærer risiko og optræder som aftalepart – ikke parternes egen betegnelse.**

Den mest direkte anvendelse af kommissionsloven i forbrugerpraksis er [01-08-2873](#). En bilforhandler solgte en brugt bil, der tilhørte en privatperson, og afviste reklamationen med, at han blot havde formidlet salget. Forbrugerklagenævnet lagde vægt på en række ydre kendetegn:

- bilen var annonceret på biltorvet.dk på en måde, der gav indtryk af, at forhandleren selv solgte den,
- bilen stod hos forhandleren med forhandlerens prisskilt og navn på nummerpladen,
- prøvekørsel og aftaleindgåelse skete hos forhandleren,
-

slutsedlen var stemplet med forhandlerens firmastempel og underskrevet under betegnelsen "Som sælger" – med bemærkningen "KOMMISSIONSBIL".

Nævnet fandt, at forbrugeren var berettiget til at antage forhandleren for sælger, medmindre andet udtrykkeligt var oplyst, og at forhandleren derfor havde solgt bilen **i eget navn**. Han hæftede umiddelbart for manglerne, "selvom der var tale om et kommissionssalg, hvor forhandleren solgte bilen for en privat ejers regning, jf. [Kommissionsloven § 56, stk. 1](#)". Der blev tilkendt 10.000 kr. i forholdsmæssigt afslag efter [købeloven § 78, stk. 4](#).

Modstykket er [01-11-4337](#), hvor bilen var annonceret med "sælges for kunde", hvor der kun blev udstedt en dags dato-kvittering med angivelse af privatsalg, hvor forhandleren ikke havde udarbejdet salgsmateriale eller salgsskilt, og hvor forhandleren gentagne gange havde oplyst kun at være formidler. Nævnets konklusion:

Den erhvervsdrivende havde ikke givet forbrugeren føje til at tro, at bilen blev solgt i eget navn og for egen regning. Derfor hæftede den erhvervsdrivende ikke som sælger eller kommissionær i forhold til købet.

Sammenholdt viser de to afgørelser, at grænsen ikke går ved, om parterne har kaldt aftalen en kommissionsaftale, men ved om mellemmanden udadtil har optrådt i eget navn. Samme linje findes i [2004-521-7-735](#), hvor forhandleren blev anset for sælger, bl.a. fordi han havde accepteret den første reklamation og afhjulpet fejlen omkostningsfrit – og hvor nævnet tilføjede, at købet under alle omstændigheder ville være forbruger køb efter [købeloven § 4 a, stk. 2](#), fordi det var formidlet af en erhvervsdrivende. I [2004-521-7-741](#) blev forhandleren anset for aftalepart, selv om sønnens navn stod på slutsedlen, fordi bilen var udbudt på forretningsstedet under virksomhedens navn, aftalen var indgået på forhandlerens standardformular, forhandleren havde forestået indregistrering og klargøring, ydet 3 måneders garanti, og checken på købesummen var udstedt til forhandleren.

Bevisbyrden er placeret hos mellemmanden. I [01-12-8993](#) fastslog Forbrugerklagenævnet med udgangspunkt i [aftaleloven § 1](#) den generelle regel: hvis en erhvervsdrivende påstår kun at have indgået aftalen som formidler på tredjemands vegne, påhviler det den erhvervsdrivende at bevise, at forbrugeren var eller burde være klar over dette. Rejsebureauet kunne hverken dokumentere en mundtlig oplysning eller at et skilt i butikken var synligt ved ekspeditionen, og blev derfor anset for aftalepart og erstatningsansvarlig for 34.000 kr., da flyselskabet gik konkurs. Forbrugerombudsmanden har fulgt samme linje i [fom-82274](#), hvor et formidlerforbehold, der alene fremgik af vilkår og betingelser uden særlig fremhævelse, ikke var tilstrækkeligt: selskabet var forbrugers rette aftalepart og skulle refundere fuldt ud.

Den anden kvalifikationsakse er **kommission over for konsignation, der reelt er et kreditkøb**. Betænkning nr. 701/1974 om ændring i kommissionsloven beskriver problemet præcist i [s. 31](#):

"Endvidere kan den udbredte konsignationsaftale anføres i denne sammenhæng. Denne form for mellemlig handel ligger på grænseområdet mellem almindeligt salg med ejendomsforbehold og kommission. Netop i forholdet inter partes frembyder den imidlertid store ligheder med en egentlig kommissionsaftale af vedvarende karakter."

Samme sted konstaterer udvalget, at "betydningen af kommissionærernes virksomhed ud fra et samfundsøkonomisk synspunkt yderligere [er] blevet formindsket", og at loven "derfor gør et forældet indtryk". Netop derfor er det den *insolvensretlige* konsekvens – ikke den obligationsretlige – der i dag driver kvalifikationsstriden: en konsignation, der reelt er et kreditkøb med ejendomsforbehold, giver leverandøren en helt anden (og svagere) retsstilling end en ægte salgskommission.

Domstolene og nævnene anvender her en fast realitetsgrundsætning. I [fom-80457](#) fastslog Højesteret, at et lejekoncept markedsført som "Lej i 5 år og køb for 1 krone" reelt var et kreditkøb, og Forbrugerklagenævnet

nåede tilsvarende resultat i [2003-4012-7-75](#), hvor aftaler benævnt "lejekontrakter" blev kvalificeret som køb med ejendomsforbehold efter [kreditaftaleloven § 6, stk. 2](#). Omvendt kan realiteten også pege den anden vej: i [2003-4012-7-374](#) blev en lejeaftale med købsret ikke anset for kreditkøb, fordi forbrugeren ikke havde den fornødne købs hensigt ved aftalens indgåelse. Metoden – at se bort fra betegnelsen og fastlægge, hvad parterne reelt har aftalt – er den samme, der må anvendes ved sondringen kommission/konsignation/kreditkøb.

LOV	Aftaleloven § 1	Kommissionsloven § 4, stk. 1	Kommissionsloven § 56, stk. 1
	Kreditaftaleloven § 6, stk. 2	Købeloven § 4a, stk. 1, 2	Købeloven § 78, stk. 4
PRAKSIS	Forbrugerklagenævnet · Rejsebureau erstatningsansvarlig for nye flybilletter efter flyselskabs konkurs 22.06.2016 Forbrugerklagenævnet · Bilforhandler formidlede bilsalg - Forbrugerklagenævnet afviste sagen grundet manglende kompetence 14.05.2012 Forbrugerklagenævnet · Kommissionsbil: Erhvervsdrivende sælger hæfter for mangler ved bil, selvom bilen formidles for en privatperson 28.08.2008 Forbrugerklagenævnet · Forhandler solgte bil på vegne af sin søn - Forbrugerklagenævnets kompetence 23.12.2005 Forbrugerklagenævnet · Bilforhandler hæfter som sælger ved salg af brugt bil 27.10.2005 Forbrugerklagenævnet · Lejeaftale med købsret blev ikke anset for et kreditkøb 12.05.2004 Forbrugerklagenævnet · Afgørelse om lejeaftale kvalificeret som køb med ejendomsforbehold 31.12.2003 Forbrugerombudsmanden · Flybilletformidlers gebyr for refusion af aflyste billetter er i strid med god skik 20.12.2022 Forbrugerombudsmanden · Højesteret fastslår: Lejekoncept "Lej i 5 år og køb for 1 krone" var reelt kreditkøb 19.05.2004		

Kommissionærens loyalitets-, instruktions- og afregningspligt efter § 7

Kommissionærens grundpligt er kort formuleret i [§ 7](#):

"Kommissionæren skal ved udførelsen af sit hverv varetage kommittentens interesser. Han skal følge kommittentens forskrifter, så vidt det er muligt, og give ham underretning om forhold, som er af betydning for hvervet, særlig om afsluttede aftaler, samt aflægge regnskab og afgive, hvad der tilkommer kommittenten. Dog behøver handelskommissionæren ikke at meddele kommittenten navnet på den, med hvem han har sluttet aftale, medmindre pligt hertil følger af §§ 57 og 58."

Bestemmelsen rummer fire selvstændige pligter – **interessevaretagelse, instruktionsfølge, underretning og afregning** – og én undtagelse, der er specifik for handelskommission: anonymitetsretten med hensyn til medkontrahentens navn. Undtagelsen er ikke uden pris; den er direkte knyttet til hæftelsesreglen i [§ 14, stk. 2](#), jf. afsnittet om del credere nedenfor.

Særskilt for salgskommission gælder en undersøgelses- og reklamationspligt over for kommittenten: viser der sig mangler ved godset ved modtagelsen eller senere, skal kommissionæren underrette kommittenten, og undlader han det uden ugrundet ophold efter at have opdaget eller burde have opdaget manglen, er han erstatningspligtig efter [§ 17](#), jf. [§ 12](#).

Der foreligger ikke omfattende trykt praksis om § 7 som sådan, men bevisbyrdefordelingen i beslægtede hvervtagerforhold er illustrativ. I [2002-283-7-3](#) fandt Forbrugerklagenævnet, at det – selv uden præcise løfter eller tidsfrister i aftalegrundlaget – påhvilede hvervtageren at godtgøre, at han havde varetaget

hvervgiverens interesser og udfoldet rimelige bestræbelser på, at hvervgiveren kunne drage nytte af aftalen. Den bevisbyrde blev ikke løftet, og vederlaget skulle betales tilbage. Overført på kommissionsforhold betyder det, at kommissionæren, der ikke kan dokumentere sine bestræbelser eller sin afregning, i praksis bærer risikoen.

Afregningspligten har desuden en selvstændig, hård retsvirkning: manglende opfyldelse af afregningspligten efter § 7 er efter § 57, stk. 2 et af de forhold, der i handelskommission åbner kommittentens adgang til at gøre fordringen mod tredjemand gældende direkte – sideordnet med tredjemands misligholdelse, kommissionærens svig og kommissionærens konkurs. Afregningspligten er altså ikke blot en kontraktsforpligtelse, men en betingelse for, at kommissionæren bevarer eneretten til at inddrive salgsfordringen.

Loyalitetspligtens kerne – at mellemmanden ikke må lade egne økonomiske interesser styre rådgivningen – genfindes i tilsynspraksis. Forbrugerombudsmanden udtalte i [fom-80448](#), at det som udgangspunkt ikke er i strid med markedsføringsloven at beregne sig et rimeligt gebyr for en arbejdsydelse af den, for hvem arbejdet udføres, men opstillede to betingelser: forbrugeren må ikke vildledes om, hvad der betales for, og betalingen må ikke få karakter af skjult "returkommission" eller "forhandlerpræmiering", der påvirker mellemmandens rådgivning. Forbrugerombudsmanden udtrykte udtrykkelig betænkelighed ved ordninger, hvor rådgivningen om finansieringsform "i det skjulte bliver præget af [mellemmandens] egne interesser frem for forbrugers behov".

At kommissionen som vederlagsform i sig selv nyder beskyttelse, viser Højesterets dom i [85-2011-](#), hvor et rederi blev fundet erstatningsansvarligt over for en skibsmægler ved sammen med modparten at annullere tidscertepartier og erstatte dem med bareboat-certepartier "uden at tage hensyn til kravet på skibsmæglerkommission i henhold til tidscertepartierne". Erstatningen blev udmålt med udgangspunkt i den aftalte sats på 1,25 %, svarende til halvdelen af den branchekutymemæssige kommission på 2,5 %, og skønsmæssigt fastsat til 300.000 USD.

LOV

[Kommissionsloven § 7](#)[Kommissionsloven § 12](#)[Kommissionsloven § 14, stk. 2](#)[Kommissionsloven § 17](#)[Kommissionsloven § 57, stk. 2](#)

PRAKSIS	Højesteret · Erstatningsansvar for tabt skibsmæglerkommission ved omstrukturering af certepartier	11.02.2013
	Forbrugerklagenævnet · Manglende formidling af kontakt - Kontaktbureau	31.12.2002
	Forbrugerombudsmanden · Bilforhandleres modtagelse af vederlag og gebyrer ved finansieringsformidling	16.05.2004

§ 4 Misligholdelsesbeføjelser: afvisning, erstatning, uberettiget kredit – og reklamationsfristen i § 20

Kommissionsloven opstiller et gradueret sanktionssystem, der er tilpasset mellemmandsforholdets særlige karakter.

Bestemmelse	Situation	Retsvirkning
§ 15, stk. 1	Pligtforsømmelse ved eller efter aftalens afslutning	Kommittenten kan afvise aftalen , hvis hans interesser er væsentligt tilsidesat, eller kommissionæren har handlet svigagtigt
§ 15, stk. 2	Afvisning, men godset kan ikke fås tilbage pga. § 54	Kommissionæren skal betale godsets værdi

§ 16	Køb over eller salg under limitum	Afvisning udelukket , hvis kommissionæren uden ugrundet ophold betaler prisforskellen eller stiller sikkerhed – dog ikke ved yderligere skade eller svig
§ 17	Enhver pligtforsømmelse	Erstatning for den forvoldte skade
§ 18	Salg under/køb over limitum, aftalen ikke afvist	Erstatning udgør som minimum forskellen mellem aftalt pris og limitum
§ 19	Uberettiget kredit eller henstand	Kommissionæren hæfter for købesummen , selv om han ikke står del credere

Systematikken er værd at hæfte sig ved. § 16 fungerer som en "afværgeregulering": kommissionæren kan afskære kommittentens afvisningsret ved straks at betale prisforskellen – men kun når kommittenten ikke har lidt skade eller ulempe derudover, og kun når kommissionæren ikke har handlet svigagtigt. § 18 fastsætter et minimum for erstatningsudmålingen, der sparer kommittenten for at bevise et større tab. Og § 19 pålægger salgskommissionæren en ren garantihæftelse for købesummen, når han uberettiget har givet kredit – begrænset af stk. 2, hvis han kan oplyse, at der uden henstanden kun ville være opnået en lavere pris.

Det praktisk mest farlige for kommittenten er reklamationsreglen i § 20:

"Formener kommittenten, at kommissionæren har forsømt sine pligter, og vil han derpå støtte nogen ret efter §§ 15, 17 og 19, skal han give kommissionæren meddelelse om, at han vil påberåbe sig forsømmelsen. Meddelelsen skal gives uden ugrundet ophold, efter at han fra kommissionæren har modtaget underretning om, hvorledes denne har forholdt sig. Gives sådan meddelelse ikke, kan kommittenten ikke påberåbe sig forsømmelsen."

Reglen indeholder to selvstændige præklusioner: dels fortabes **enhver** beføjelse efter §§ 15, 17 og 19 ved manglende rettidig reklamation, dels fortabes **afvisningsretten** særskilt, hvis meddelelsen ikke indeholder, at kommittenten vil afvise aftalen. Fristen løber først fra kommissionærens underretning om, hvordan han har forholdt sig – hvilket kobler reklamationsbyrden direkte til opfyldelsen af underretningspligten i § 7. Har kommissionæren aldrig underrettet, er fristen efter ordlyden ikke begyndt at løbe.

Hvervet kan i øvrigt til enhver tid tilbagekaldes af kommittenten og frasiges af kommissionæren, jf. § 46 – men med de erstatningsvirkninger, der følger af §§ 50 og 51.

LOV

Kommissionsloven § 46

Kommissionsloven § 54

Kommissionsloven § 15-20

§ 5 Hæftelsen over for tredjemand og del credere-ansvaret i § 14

Fordi kommissionæren handler i eget navn, er hovedreglen i § 56, stk. 1 enkel: tredjemand "erhverver kun fordringsret mod kommissionæren, ikke mod kommittenten". Det er denne bestemmelse, Forbrugerklagenævnet anvendte i 01-08-2873 til at fastslå, at bilforhandleren hæftede umiddelbart over for køberen for bilens mangler, selv om bilen tilhørte en privat kommittent. Reglen har dermed en dobbelt funktion: den beskytter kommittenten mod direkte krav, men den gør kommissionæren til den, forbrugeren kan holde sig til – hvilket i praksis er en betydelig forbrugerbeskyttelse ved kommissionssalg af brugte biler og lignende.

Det spejlvendte spørgsmål – kommissionærens hæftelse **over for kommittenten** for tredjemands opfyldelse – reguleres af § 14. Bestemmelsen har to helt forskellige ben:

- **Aftalt del credere, stk. 1.** Står kommissionæren "ifølge aftale, handelsbrug eller anden sædvane" del credere, hæfter han over for kommittenten **som selvskyldner** for opfyldelsen af den aftale, han indgår med tredjemand for kommittentens regning. Hæftelsen kræver altså et positivt grundlag; den følger ikke af kommissionsforholdet i sig selv.
- **Anonymitetshæftelsen, stk. 2.** Selv om handelskommissionæren ikke står del credere, kan kommittenten kræve, at han opfylder aftalen, "når kommissionæren ikke i sin underretning til kommittenten om hvervets udførelse opgiver navnet på den, med hvem han har sluttet aftalen".

Stk. 2 er den prisregulerende modvægt til handelskommissionærens ret efter § 7 til at holde medkontrahentens navn tilbage: han kan vælge anonymiteten, men så indtræder han i realiteten selv i tredjemands forpligtelse. Hertil kommer garantihæftelsen ved uberettiget kredit i § 19, der gælder uafhængigt af del credere.

Endelig afskærer § 56, stk. 2 tredjemand fra over for kommissionæren eller dennes konkursbo at støtte ret på, "at kommissionæren har krav på at få eller har fået gods eller penge af kommittenten til opfyldelse af aftalen". Bestemmelsen sikrer, at kommittentens præstationer til kommissionæren ikke bliver til et aktiv, tredjemand kan gøre krav på – en nødvendig pendant til kommittentens fortsatte ejendomsret efter § 53.

Bevisbyrdemønstret fra forbrugerpraksis understøtter systemet: mellemmanden, der vil undgå at blive anset for aftalepart, skal godtgøre, at medkontrahenten kendte eller burde kende forbeholdet, jf. 01-12-8993 og fom-82274. Er forbeholdet ikke fremhævet, er mellemmanden aftalepart – hvilket ikke er andet end den obligationsretlige konsekvens af at have handlet i eget navn.

LOV

Kommissionsloven § 7

Kommissionsloven § 14, stk. 1, 2

Kommissionsloven § 19

Kommissionsloven § 56, stk. 1, 2

PRAKSIS	Forbrugerklagenævnet · Rejsebureau erstatningsansvarlig for nye flybilletter efter flyselskabs konkurs	22.06.2016
	Forbrugerklagenævnet · Kommissionsbil: Erhvervsdrivende sælger hæfter for mangler ved bil, selvom bilen formidles for en privatperson	28.08.2008
	Forbrugerombudsmanden · Flybilletformidlers gebyr for refusion af aflyste billetter er i strid med god skik	20.12.2022

§ 6 Selvindtræde §§ 40-45 – kommissionshandel med værdipapirer som det levende anvendelsesområde

Selvindtræde er den situation, hvor kommissionæren opfylder hvervet ved selv at optræde som køber eller sælger for egen regning. Adgangen hertil er snæver:

- **Hjemmelskrav, § 40:** kommissionæren kan "kun, når aftale, handelsbrug eller anden sædvane giver ham ret dertil", udføre hvervet ved selvindtræde.
- **Formkrav, § 41, stk. 1:** selvindtræde sker ved, at kommissionæren i underretningen om hvervets udførelse **udtrykkeligt erklærer**, at han selv er køber eller sælger.
- **Indsigelsesfrist, § 41, stk. 2:** vil kommittenten gøre gældende, at der ikke var hjemmel efter § 40, skal han meddele det uden ugrundet ophold efter erklæringen – ellers kan han ikke afvise selvindtrædet af den grund.
- **Prisberegningen, § 42, stk. 2:** kommissionæren må "i alt fald ikke ... overtage godset til lavere pris eller levere det til højere pris end den, som var gangbar på det tidspunkt, han afgav erklæringen om selvindtræde". Har salgskommissionæren tidligere rådet over godset for egen regning, kan kommittenten kræve den pris,

der var gangbar på **det** tidspunkt; har indkøbskommissionæren købt godset efter anmodningen, men før selvindtrædet, kan kommittenten kræve opgørelse efter den betalte pris.

- **Fingeret selvindtræde, § 44:** har kommissionæren "i strid med de virkelige forhold og mod bedre vidende" underrettet kommittenten om, at hvervet er udført, kan kommittenten behandle underretningen som en erklæring om selvindtræde og kræve § 42's prisregler anvendt.
- **Præceptiviteten, § 45:** §§ 41, 42 og 44 kan ikke fraviges til skade for kommittenten ved aftale, handelsbrug eller sædvane. § 42 kan dog fraviges uden for § 44-tilfældene, når kommittenten er handlende og hvervet vedrører hans bedrift.

Efter [§ 42, stk. 1](#) skal kommissionæren ved selvindtræde varetage kommittentens interesser "med samme omsorg, som når han udfører hvervet gennem aftale med trediemand" – interessekonflikten ophæver altså ikke loyalitetspligten.

Det er i pengeinstitutternes værdipapirhandel, reglerne i dag lever. Den klareste illustration er [239-2006](#). En kunde ville købe to obligationsposter; den ene kunne gennemføres som strakshandel, mens banken for den anden ikke havde tilstrækkelig beholdning. Kunden accepterede, at banken tog ordren i kommission, og handlen blev først afregnet 12 dage senere, efter at banken havde erhvervet obligationerne fra en anden privat kunde og indtrådt som modpart. Ankenævnet fandt, at det var korrekt at tage ordren i kommission, og at forsinkelsen ikke var kritisabel, når obligationen var illikvid. Om prisen bemærkede nævnet, at banken ved sit selvindtræde havde afregnet til en kurs 0,1 point over sin egen købspris – men da banken under sagen havde godtgjort denne difference (105 kr.), var der ikke grundlag for yderligere kritik. Afgørelsen er i realiteten en anvendelse af tanken bag [§ 42, stk. 2](#): kommissionæren må ikke tjene på selve selvindtrædet ud over sin provision.

Oplysningssiden af kommissionshandel blev prøvet i [426-2015](#). Kunden kunne ikke limitere sin ordre og valgte derfor kommissionshandel; ordrebekræftelsen viste et vejledende afregningsbeløb på ca. 5.500 kr., men handlen blev afregnet til 10.000 kr. Ankenævnet frifandt banken for erstatningskravet – ved at acceptere ordrebekræftelsen havde kunden accepteret, at købet ikke skete til en på forhånd fastsat kurs – men et flertal på tre af fem udtalte kritik:

"...banken i en situation som den foreliggende [...] burde have oplyst, at det anførte vejledende afregningsbeløb [...] var beregnet på baggrund af den senest handlede kurs, og at ordren ville blive afregnet til den aktuelle udbudskurs på handelstidspunktet, som kunne afvige væsentligt herfra."

Den nyere praksis om pengeinstitutter som **systematisk internalisator** ligger i forlængelse heraf. I [578-2024](#) havde kunden afgivet en markedsordre, og banken udførte den som SI-handel med sig selv som modpart til kurs 96,20. Ankenævnet fandt, at kunden ved at vælge markedsordren havde accepteret, at salget ikke skete til en forud fastsat kurs, at banken var berettiget til at udføre ordren på SI-vilkår, og at kursen – sammenholdt med Bloombergs BGN-pris og to konkurrenters købspriser – ikke lå uden for markedskonforme rammer. I [431-2020](#) blev en tilsvarende klage over, at banken selv var indtrådt som modpart i en aktiehandel, afvist af kompetencegrunde, fordi kravet var begrundet i en påstået æreskrænkelser og ikke i et konkret økonomisk mellemværende.

Det retlige grundlag for prøvelsen er i dag ikke kommissionsloven alene, men de finansielle ordreudførelsesregler. Efter [bekendtgørelsen om værdipapirhandleres udførelse af ordrer § 4](#) skal virksomheden udarbejde og anvende en ordreudførelsespolitik med oplysning om handelssteder og de faktorer, der påvirker valget, og efter [§ 5](#) skal kunden give forudgående samtykke til politikken – og særskilt samtykke, hvis ordren udføres uden om et reguleret marked, en multilateral eller en organiseret handelsfacilitet. Kunden kan efter [§](#)

6 forlange en redegørelse for, at ordren er udført i overensstemmelse med politikken. Best execution-reglen i § 3 er blevet afgrænset i praksis: i 21010123-2011 fastslog Ankenævnet, at reglerne alene vedrører handelen med værdipapirer og ikke den efterfølgende placering af et indfrielsesprovenu, og i 21411162-2015 blev en skønsmæssig intern kursfastsættelse i en illikvid obligationsserie accepteret, idet det forhold, at kursen efterfølgende faldt, ikke i sig selv kunne begrunde erstatningsansvar.

Mønstret på tværs af sagerne er, at nævnene accepterer kommissionærens selvindtræde som lovlig og ofte nødvendig eksekveringsform – men prøver **prisen** mod markedet på erklæringstidspunktet og stiller krav til **oplysningen** om, hvad kunden går ind på. Det er præcis den dobbelthed, §§ 41 og 42 opstiller.

LOV

Bekendtgørelse om værdipapirhandlers udførelse af ordrer § 3, stk. 1

Bekendtgørelse om værdipapirhandlers udførelse af ordrer § 5

Kommissionsloven § 42, stk. 1, 2

Kommissionsloven § 40-45

PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod afregningskurs ved salg af realkreditobligationer afgjort til bankens fordel	01.05.2025
	Det finansielle ankenævn · Afvisning af klage over aktiesalg med banken som modpart og krav om erstatning for æreskrænkelser	30.06.2021
	Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod vildledende vejledende afregningsbeløb ved kommissionshandel med tegningsretter i Nordea Bank	02.11.2016
	Det finansielle ankenævn · Indfrielse af realkreditlån i illikvide obligationer: Kursfastsættelse og reglerne om best execution	09.06.2015
	Det finansielle ankenævn · Tvist om 'best execution' og godtgørelsesrente ved straksindfrielse af realkreditlån	28.04.2011
	Det finansielle ankenævn · Sag om afregningskurser ved strakshandel og kommissionshandel med selvindtræde i obligationer	24.05.2007

§ 7 Salgskommissionærens panteret og tilbageholdsret §§ 6, 31-35 og 39

Kommissionsloven giver salgskommissionæren en lovbestemt sikkerhedsstilling i selve kommissionsgodset – en vigtig modvægt til, at godset efter § 53 forbliver kommittentens ejendom.

Efter § 31 har salgskommissionæren, som har givet kommittenten forskud på købesummen "eller som i øvrigt i anledning af hvervet har noget krav mod kommittenten", **panteret** i det gods, der er tilstillet ham til salg. Panteretten er betinget af besiddelse: kommissionæren eller nogen på hans vegne skal være i besiddelse af godset eller af et konnossement eller fragtbrev af en sådan beskaftenhed, at afsenderen ikke uden at forevise det kan råde over godset. Sikringsakten er altså **rådighedsberøvelse** – en klassisk håndpantekonstruktion.

For handelskommissionærens vedkommende udvides panteretten ved § 32 til også at omfatte fordringer fra **andre** kommissionshverv fra samme kommittent, når kommittenten er handlende og hvervet falder inden for hans bedrift – en form for konneks generalpant i handelsforhold.

Panteretten giver tre beføjelser:

- **Tilbageholdelse og instruktionsnægtelse, § 33:** kommissionæren kan holde godset tilbage, når kommittenten kræver det udleveret, og i øvrigt undlade at følge hans forskrifter – dog kun "forsåvidt hans sikkerhed ellers ville udsættes for fare". Salg mod kommittentens vilje er som udgangspunkt udelukket.
- **Realisation, § 34:** når den sikrede fordring er forfaldet, kan kommissionæren sælge godset til sin fyldestgørelse; ved gods udsat for hurtig fordærv eller uforholdsmæssige bevaringsomkostninger kan salg ske

allerede før forfald, hvis sikkerheden ellers ville udsættes for fare. Forud for salget skal kommittenten så vidt muligt med rimeligt varsel afkræves betaling under tilkendegivelse af, at godset vil blive solgt. Sker salget ved forsvarligt bekendtgjort og afholdt auktion eller på anden forsvarlig måde, kan kommittenten ikke gøre indsigelse mod prisen.

- **Råden over salgsfordringen, § 35:** er godset allerede solgt i henhold til hvervet, kan kommissionæren råde over fordringen mod køberen i det omfang, det er nødvendigt til fyldestgørelse af forfaldne krav, som han ville have haft panteret for, hvis godset havde været i hans besiddelse. Varselsreglen i § 34, stk. 2, 1. pkt., gælder tilsvarende.

Hertil kommer en særskilt **tilbageholdsret** i § 39 i prøver, mønstre og andet, som kommissionæren har modtaget ifølge hvervet, men som ikke er bestemt til salg. Retten gælder kun, hvis sikkerheden for hans krav ellers ville udsættes for fare, og ophører mod betaling eller betryggende sikkerhed.

Endelig giver § 6 den, der har fået gods tilsendt til salg i kommission og **ikke vil udføre hvervet**, men dog tager sig af godset, panteret i det for, hvad han i den anledning har at fordre – en regel, der spiller sammen med den stiltiende hvervovertagelse i § 5.

Sikkerhedsrettighederne har direkte betydning for kommittentens adgang til at overtage salgsfordringen: efter § 58, stk. 1 skal kommittenten, der vil gøre fordringen mod tredjemand gældende, fyldestgøre eller stille betryggende sikkerhed for de af kommissionærens krav, som efter §§ 35 og 36 ville kunne fyldestgøres af fordringen. Kommissionærens panteret overlever altså kommittentens indtræden i fordringen.

LOV

Kommissionsloven § 6

Kommissionsloven § 39

Kommissionsloven § 58, stk. 1

Kommissionsloven § 31-35

§ 8 Kommittentens ejendomsret § 53 og separatiststillingen i kommissionærens konkurs

Kommissionsforholdets tingsretlige kerne står i § 53:

"Stk. 1. Gods, som er overgivet kommissionæren til salg, vedbliver at være kommittentens ejendom, indtil ejendomsretten overgår til tredjemand eller til kommissionæren, når denne selv indtræder som køber.

Stk. 2. Gods, som indkøbskommissionæren erhverver for kommittentens regning, er kommittentens ejendom."

Sammenholdt med **konkursloven § 82** – "Hvad der tilhører tredjemand eller af andre grunde ikke kan inddrages i konkursmassen, udleveres til den berettigede" – er konsekvensen, at kommittenten er **separatist** i kommissionærens konkurs for så vidt angår usolgt salgsgods og for indkøbskommissionærens erhvervelser. Der kræves ingen tinglysning eller anden sikringsakt; ejendomsretten er aldrig gået over. Det er netop dette, der gør kvalifikationsspørgsmålet fra afsnittet ovenfor så økonomisk afgørende: en leverandør, hvis aftale kvalificeres som kreditkøb med ejendomsforbehold, står markedsmæssigt væsentligt svagere end en kommittent efter § 53.

Hvervet ophører automatisk ved kommissionærens konkurs, jf. § 47, 2. pkt. Efter hvervets ophør binder kommissionærens råden over godset kun over for en tredjemand, der "hverken vidste eller burde vide, at hvervet var ophørt", jf. § 55 – men bestemmelsen tilføjer udtrykkeligt, at når hvervet er ophørt ved konkurs, og lovgivningens forskrifter om bekendtgørelse af konkursen er iagttaget, "kan tredjemand ... ikke påberåbe sig uvidenhed om konkursen". Så længe hvervet består, beskyttes den godtroende tredjemand derimod af § 54:

køberen erhverver ret til godset, selv om kommissionæren solgte til for lav pris eller i strid med kommittentens interesser, medmindre køberen vidste eller burde vide, at kommittentens interesser blev væsentligt tilsidesat, eller at kommissionæren handlede svigagtigt.

Praksis om separatistkrav viser tre gennemgående begrænsninger, der i praksis afgør, om § 53-rettigheden kan realiseres:

1. Bevisbyrden for ejendomsretten ligger hos den, der gør separatistkravet gældende. Sø- og Handelsrettens skifteret fastslog i [p-0025-09](#) – sag P-14-09 og P-25-09, jf. tillige [p-0014-09](#) – at udgangspunktet efter [konkursloven § 82](#) er, at tredjemand kan kræve aktiver udleveret, **hvis han godtgør at være ejer**. Af 15 effekter i skyldnerens besiddelse blev separatistretten kun anerkendt for én, hvor sagsøgeren kunne sandsynliggøre erhvervelse for egne midler. Samme streng bevisbyrde blev anvendt i byrettens dom i [774](#), hvor kontanter i en bankboks registreret i skyldnerens navn tilfaldt boet, fordi kravstilleren ikke havde godtgjort sit ejerskab. Overført på kommissionsforhold betyder det, at kommittenten skal kunne identificere **det konkrete gods** som sit – hvilket forudsætter, at kommissionæren har holdt kommissionsgodset adskilt og bogført det korrekt.

2. Sammenblanding ødelægger separatiststillingen. I [p-12-17](#) angik fordringsprøvelsen netop separatistret til en købesum, der var indbetalt på skyldnerens driftskonto før konkursen. I [774](#) fremhævede retten udtrykkeligt, at et beløb, der "siden påtegningen er sammenblandet med andre midler", ikke kunne udskilles. For kommittenten betyder det, at afregningstilgodehavendet – i modsætning til det usolgte gods – ikke i sig selv er et separatistkrav, når provenuet er gået ind på kommissionærens almindelige driftskonto. Kommittenten er da henvist til et simpelt krav, medmindre han kan gøre salgsfordringen mod tredjemand gældende efter §§ 57-60, jf. næste afsnit.

3. Når godset ikke er i behold, konverteres kravet til et pengekrav. Sø- og Handelsretten anerkendte i [p-0004-09](#) et krav på **manglende konsignationsvarer** som massekrav efter [konkurslovens § 94](#) under betalingsstandsning. Afgørelsen illustrerer det praktisk hyppigste forløb: leverandøren/kommittenten opdager ved en optælling, at varerne er solgt eller forsvundet, og udleveringskravet må konverteres til et pengekrav, hvis placering i konkursordenen afhænger af, hvornår og under hvilke omstændigheder rådigheden fandt sted.

At konkursen ikke i sig selv flytter ejendomsretten, er bekræftet i en beslægtet sammenhæng af Højesteret i [270-2016](#), hvor retten fastslog, at afsigelsen af konkursdekret ikke medførte, at ejendommen "blev erhvervet af konkursboet som ny ejer". Konkursen berører rådigheden, ikke ejendomsforholdet – samme systematik, som § 53 hviler på.

Sø- og Handelsrettens øvrige separatistpraksis viser variationsbredden: i [p-0015-12](#) blev separatistkrav baseret på transporter i huslejeindtægter anerkendt, mens [p-0001-07](#) angik betydningen af manglende sikringsakt ved transport af en deponeret købesum. I [p-0069-99](#) fik en køber af konkursboets inventar medhold i, at et fritstående klimaanlæg hverken var tilbehørspantsat efter [tinglysningsloven § 38](#) eller fulgte med ejendommen – det afgørende var, at anlægget kun var tilsluttet el og i øvrigt ikke havde "rumlig forbindelse" til ejendommen. [p-0012-99](#) og byrettens dom i [11163](#) illustrerer den tilbagevendende afgrænsning mellem separatistkrav og frit aktiv i boet.

Endelig fastslår [§ 61](#), at der ikke kan gøres udlæg i fordringen mod tredjemand for kommissionærens gæld, medmindre kommissionæren over for kommittenten har opfyldt tredjemands forpligtelse, eller han efter §§ 35 eller 36 kan råde over fordringen – kommittentens beskyttelse rækker altså også til salgsfordringen og ikke kun til selve godset.

LOV

Kommissionsloven § 47

Kommissionsloven § 53, stk. 1, 2

Kommissionsloven § 54, stk. 1, 2

Kommissionsloven § 55

Kommissionsloven § 61

Konkursloven § 82

Konkursloven § 94

PRAKSIS	Højesteret · Andelshaveres retsstilling ved andelsboligforenings konkurs og fortolkning af ejerskiftebegrebet	19.09.2017
	Sø- og Handelsretten · Fordringsprøvelsessag om separatistret til andelsboligkøbesum indbetalt på driftskonto før konkurs	16.08.2018
	Sø- og Handelsretten · Anerkendelse af separatistkrav i konkursboer baseret på transporter i huslejeindtægter	06.02.2013
	Sø- og Handelsretten · Sag om separatistrettigheder til smykker i konkursbo	11.10.2010
	Sø- og Handelsretten · Anerkendelse af krav på manglende konsignationsvarer som massekrav (§ 94) under betalingsstandsning	26.02.2010
	Sø- og Handelsretten · Dom om separatistkrav i konkursbo og manglende sikringsakt ved transport af deponeret købesum	03.09.2007
	Sø- og Handelsretten · Sag om separatistkrav på klimaanlæg i konkursbo	26.06.2000
	Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Separatistkrav i selskabstømmersag - Skatteministeriet mod Toft & Madsen Holding ApS	22.02.2000
	Byretten · Dom om tinglysningsafgift som separatistkrav i konkursbo	25.04.2024
	Byretten · Konkursboets afvisning af separatistkrav: Strid om kontanter i bankboks oprettet i ægtefælles navn	31.01.2018

Fordringen mod tredjemand §§ 56-63: hvem kan inddrive salgsprovenuet?

§ 9

Når kommissionæren har solgt godset, opstår spørgsmålet om, hvem der kan gøre fordringen mod køberen gældende. Kommissionsloven besvarer det med et graderet system, der er skarpere for handelskommission end for anden kommission.

Udgangspunktet er § 60, stk. 1: retten til fordringen tilkommer kommissionæren, også efter at hvervet er ophørt – dog således, at konkursboet træder i hans sted ved konkurs. Sker betalingen til konkursboet, har boet efter § 60, stk. 2 pligt til at **afgive det modtagne til kommittenten**. Det er en central regel: selv hvor kommittenten ikke overtager fordringen, skal boet ikke berige sig på kommissionsprovenuet.

Kommittentens overtagelsesadgang følger af § 57:

Type	Betingelse for at gøre fordringen gældende
Uden for handelskommission, stk. 1	Til enhver tid (under betingelserne i § 58)
Handelskommission, stk. 2	Kun når tredjemand ikke opfylder rettidigt, kommissionæren ikke har opfyldt afregningspligten efter § 7, har handlet svigagtigt, eller er kommet under konkurs

Den skærpede betingelse i handelskommission afspejler handelskommissionærens legitime interesse i at holde kunderelationen for sig selv – den samme interesse, der bærer anonymitetsretten i § 7. Men interessen viger, når kommissionæren misligholder eller går konkurs.

Fremgangsmåden er reguleret i § 58: kommittenten skal erklære sin overtagelse over for kommissionæren eller – ved konkurs – over for **konkursboet**, og han skal samtidig fyldestgøre eller stille betryggende sikkerhed for de af kommissionærens krav, der efter §§ 35 og 36 kunne fyldestgøres af fordringen. Opfylder kommissionæren eller boet selv tredjemands forpligtelse, kan kommittenten efter § 58, stk. 2, ikke gøre fordringen gældende.

For at beskytte tredjemand mod at betale to gange giver [§ 59, stk. 1](#) kommittenten ret til fra kommissionæren eller boet at kræve **skriftlig anerkendelse** af, at retten tilkommer ham. Gør kommittenten fordringen gældende uden en sådan anerkendelse, kan tredjemand efter [§ 59, stk. 2](#) forlange betryggende sikkerhed for, hvad han efter [§ 63](#) kan komme til at udrede til kommissionæren. Og efter [§ 63](#) er tredjemand, der har opfyldt over for kommittenten, uagtet at det ikke var kommittenten, der havde retten, alligevel forpligtet over for kommissionæren – medmindre det oplyses, at kommissionæren ikke lider skade ved, at opfyldelsen skete til kommittenten.

Hertil kommer den kreditorbeskyttende regel i [§ 61](#): kommissionærens kreditorer kan ikke gøre udlæg i fordringen mod tredjemand, medmindre kommissionæren over for kommittenten har opfyldt tredjemands forpligtelse eller kan råde over fordringen efter §§ 35 eller 36. Fordringen mod tredjemand er dermed – i lighed med selve godset efter [§ 53](#) – som udgangspunkt kommittentens værdi, ikke kommissionærens.

Samlet betyder reglerne, at kommittenten ved kommissionærens konkurs har **to spor**: han kan kræve usolgt gods udleveret efter [§ 53](#), jf. [konkursloven § 82](#), og han kan for det solgte gods overtage salgsfordringen efter §§ 57-59 mod at respektere kommissionærens panteret, subsidiært kræve det, boet har modtaget, afgivet efter [§ 60, stk. 2](#). Kun i det omfang provenuet allerede er sammenblandet i boets frie midler – som i konstellationen i [p-12-17](#) – reduceres kommittenten til simpel kreditor.

LOV

[Kommissionsloven § 56, stk. 1, 2](#)[Kommissionsloven § 61](#)[Kommissionsloven § 63](#)[Kommissionsloven § 57-60](#)[Konkursloven § 82](#)

PRAKSIS **Sø- og Handelsretten** · Fordringsprøvelsessag om separatistret til andelsboligkøbesum indbetalt på driftskonto før konkurs 16.08.2018

Grænseflader: handelsagentur, momsretlig kommission og kreditkøb § 10 med ejendomsforbehold

Handelsagentur. Efter udskillelsen af kommissionslovens kapitel III og IV – foreslået i [betænkning nr. 1151/1988, s. 31](#) – er handelsagenten reguleret selvstændigt. Men forbindelsen består: [handelsagentloven § 7](#) bestemmer, at hvis handelsagenten har varer på lager til salg for agenturgiveren eller indkøbt for denne, "har agenten de samme pligter og rettigheder med hensyn til varerne, som handelskommissionæren har efter kommissionslovens kapitel II". Det indebærer bl.a., at agentens varelager omfattes af ejendomsretsreglen i [§ 53](#) og af panteretsreglerne i §§ 31-35 – og dermed at agenturgiveren har separatiststilling ved agentens konkurs.

Momsretlig kommission. Momsretten har sit eget kommissionsbegreb, der ikke er identisk med kommissionslovens. Efter [momsloven § 4, stk. 3, nr. 1](#) anses "overdragelse af en vare i henhold til en kommissionsaftale med henblik på køb eller salg" som levering af en vare, og efter [§ 4, stk. 4](#) anses en formidler af en ydelse, der handler i eget navn men for en andens regning, for selv at have modtaget og leveret ydelsen. Momsretligt fingers der altså **to** leverancer, hvor kommissionsloven civilretligt bevarer én ejendomsret hos kommittenten. Skattestyrelsen beskriver reglen i Den juridiske vejledning, afsnittet om [den momsmæssige behandling af kommissionsaftaler vedrørende varer](#), hvor det bl.a. anføres, at "kommissionæren handler i 'eget navn'" indebærer, at kommissionæren ved indgåelse af aftalen fremtræder som part. Kvalifikationen er også prøvet i nyere bindende svar, jf. [SKM2025.237.SR](#) om en brændstofordning, hvor spørger ved fuldmagt i eget navn, men for kundernes regning købte brændstof – en struktur, der momsretligt blev bedømt som

kommissionssalg. Den momsretlige kvalifikation er derfor et selvstændigt spørgsmål, som ikke uden videre kan overføres på den tings- og insolvensretlige.

Denne oversigt behandler ikke den momsretlige praksis nærmere; den er nævnt for at markere, at et forhold kan være kommission i momslovens forstand uden at være det i kommissionslovens – og omvendt.

Kreditkøb med ejendomsforbehold. Den vigtigste praktiske afgrænsning er over for kreditkøbet.

Konsekvenserne af, at et forhold kvalificeres som kreditkøb frem for kommission, er gennemgribende: sælgerens sikkerhed afhænger da af et gyldigt og sikret ejendomsforbehold, ikke af en fortsat ejendomsret. Byrettens fogedretsafgørelse i [8176](#) viser risikoen: ejendomsforbeholdet i en bil blev først tinglyst efter, at bilen var videresolgt til en godtroende erhverver, hvorfor kreditor ikke kunne vindicere og måtte aflyse forbeholdet – og i stedet søge udlæg efter [kreditaftaleloven § 42, stk. 2](#). En kommittent efter [§ 53](#) ville i samme situation stå med sin ejendomsret intakt over for kommissionæren, men ville omvendt kunne miste den over for en godtroende køber efter [§ 54](#). Også [2001-521-7-1462](#) illustrerer, hvor stærkt retsvirkningerne afhænger af kvalifikationen af finansierings- og sikringsarrangementet.

For afgrænsede emner henvises til de særskilte oversigter over [kreditaftaler](#), [konkurs](#), [omstødelse i konkurs](#), [underpant i løsøre](#), [håndpant](#), [aftalelovens §§ 31-38](#) og [speditøransvar efter NSAB](#). Den almindelige fuldmagtslære efter aftalelovens kapitel 2 falder ligeledes uden for denne oversigt.

LOV

[Handelsagentloven § 7](#)[Kommissionsloven § 53](#)[Kommissionsloven § 54](#)[Kreditaftaleloven § 42, stk. 2](#)[Momsloven § 4, stk. 3, 4](#)

PRAKSIS	Byretten · Fogedsag om udlæg i forbindelse med kreditkøbekontrakt med ejendomsforbehold Forbrugerklagenævnet · Bil købt med kreditaftale og ejendomsforbehold – Forbruger ønskede at returnere bilen	23.11.2017 31.12.2002
---------	---	--------------------------

Lovens tilstand: stabil tekst, forældet systematik, forskudt anvendelsesområde

Kommissionsloven er en af dansk formuerets mest stabile love. Paragrafferne 4, 7 og 53 står alle som **oprindelige** bestemmelser fra 1917-loven uden efterfølgende ændringslove; forarbejderne findes alene i [lovforslaget "Forslag til Lov om Kommission, Handelsagentur og Handelsrejsende"](#) (Folketingstidende 1916-17, tillæg A, s. 1440). Loven er senest konsolideret 2. april 2014, og der foreligger ingen vedtagne, ikke-konsoliderede ændringer.

Den retspolitiske vurdering har derimod været konstant kritisk siden 1970'erne. Betænkning nr. 701/1974 om ændring i kommissionsloven konstaterede allerede dengang [på s. 31](#), at hovedvægten var lagt på kommission og handelsagentur, "til trods for at disse former allerede ved lovens tilblivelse ikke spillede den samme rolle inden for vareomsætningen som tidligere", og at loven derfor "gør et forældet indtryk, der forstærkes af, at aftaler om eneforhandlingsret ikke er omfattet af reguleringen". Udvalget beskrev samtidig, hvordan grænserne mellem handelsagenter, eneforhandlere og eksportvirksomheder "udviskes stedse mere", og hvordan agenter i praksis ofte opretholder "et konsignationslager eller bufferlager, som de køber af hovedmanden i fast regning" – netop den hybrid, der senere driver kvalifikationstvisterne.

Betænkning nr. 1151/1988 fulgte op og fik gennemført udskillelsen af agent- og handelsrejsendereglerne, jf. [s. 31](#), mens en egentlig revision af kommissionsreglerne aldrig blev gennemført. Betænkningens bilag 3 gengiver

den dagældende lovbekendtgørelse, hvis §§ 1-6 er ordret identiske med de bestemmelser, der gælder i dag, jf. s. 190.

Resultatet er en lov, hvis **tekst** er uændret, mens dens **tyngdepunkt** har flyttet sig. Vareomsætningen bruger i dag typisk eneforhandler-, distributions- og konsignationskonstruktioner, hvor kommissionsloven kun får betydning gennem kvalifikationsprøven og gennem henvisningen i [handelsagentloven § 7](#). Til gengæld er kommissionsreglernes systematik – særligt selvindtrædereglene i §§ 40-45 – blevet det begrebsapparat, som pengeinstitutternes ordredudførelse beskrives med, jf. den samlede række af ankenævnsafgørelser fra 239-2006 over 426-2015 til 578-2024.

LOV	Handelsagentloven § 7	Kommissionsloven § 4	Kommissionsloven § 7	Kommissionsloven § 53
PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod afregningskurs ved salg af realkreditobligationer afgjort til bankens fordel Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod vildledende vejledende afregningsbeløb ved kommissionshandel med tegningsretter i Nordea Bank Det finansielle ankenævn · Sag om afregningskurser ved strakshandel og kommissionshandel med selvindtræde i obligationer			01.05.2025 02.11.2016 24.05.2007

§ 12 Sammenfatning: fem spørgsmål, der afgør en kommissionssag

Praksis på området lader sig sammenfatte i fem prøvespørgsmål, der bør stilles i rækkefølge.

- 1. Handlede mellemmanden i eget navn?** Det er det eneste sikre kendetegn ved kommission efter [§ 4, stk. 1](#). Prøven er objektiv og udadvendt: annoncering, skiltning, hvem der står som sælger på slutsedlen, hvem betalingen sker til, og hvem der har ydet garanti. Sammenholdet mellem [01-08-2873](#) og [01-11-4337](#) viser, at samme branche kan give modsat resultat afhængigt af disse ydre kendetegn. Bevisbyrden for et formidlerforbehold ligger hos mellemmanden, jf. [01-12-8993](#) og [fom-82274](#).
- 2. Skete det for fremmed regning – eller bærer mellemmanden reelt risikoen?** Er varen købt i fast regning, er der tale om eget videresalg, uanset at parterne kalder aftalen konsignation. Den realitetsprøve, der anvendes ved lejeaftaler contra kreditkøb i [fom-80457](#) og [2003-4012-7-75](#), er den samme.
- 3. Er godset – eller provenuet – stadig identificerbart?** [§ 53](#) giver kommittenten separatiststilling efter [konkursloven § 82](#), men kun for det, han kan godtgøre er hans. Bevisbyrden er streng, jf. [p-0025-09](#) og [774](#), og sammenblanding er fatal, jf. [p-12-17](#). Er varerne væk, bliver kravet et pengekrav, jf. [p-0004-09](#).
- 4. Er der reklameret rettidigt?** [§ 20](#) prækluderer beføjelserne efter §§ 15, 17 og 19, hvis kommittenten ikke uden ugrundet ophold efter kommissionærens underretning meddeler, at han vil påberåbe sig forsømmelsen – og afvisningsretten fortabes særskilt, hvis meddelelsen ikke indeholder en afvisningserklæring. Tilsvarende korte frister gælder ved indsigelse mod selvindtræde efter [§ 41, stk. 2](#).
- 5. Er selvindtræde sket lovligt og til rigtig pris?** Hjemmel efter [§ 40](#), udtrykkelig erklæring efter [§ 41](#) og markedskonform pris på erklæringstidspunktet efter [§ 42, stk. 2](#). I værdipapirhandlen prøver Finansielle Ankenævn netop disse elementer under de finansielle ordredudførelsesregler: kursen skal være markedskonform, og kunden skal have haft et retvisende grundlag for at acceptere ordretypen, jf. [239-2006](#), [426-2015](#) og [578-2024](#).

Rådgivningsmæssigt følger heraf tre konkrete anbefalinger til den, der vil sikre en kommittentposition: skriv aftalen som kommission **og** indret den faktiske drift derefter (mærkning og adskilt opbevaring af kommissionsgods, separat afregningskonto, løbende lageropgørelser), sørg for at kommissionæren i sin markedsføring og på salgsdokumenterne fremtræder som den, der handler i eget navn for kommittentens regning, og reager straks ved enhver mistanke om pligtforsømmelse for ikke at tabe beføjelserne på § 20-fristen. Omvendt bør den, der ikke ønsker at hæfte som sælger, sikre sig et tydeligt og fremhævet formidlerforbehold – for uden det er han efter fast praksis aftalepart.

LOV	Kommissionsloven § 4, stk. 1	Kommissionsloven § 20	Kommissionsloven § 53
	Kommissionsloven § 40-45	Konkursloven § 82	
PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Fordringsprøvelsessag om separatistret til andelsboligkøbesum indbetalt på driftskonto før konkurs 16.08.2018 Sø- og Handelsretten · Sag om separatistrettigheder til smykker i konkursbo 11.10.2010 Sø- og Handelsretten · Anerkendelse af krav på manglende konsignationsvarer som massekrav (§ 94) under betalingsstandsning 26.02.2010 Byretten · Konkursboets afvisning af separatistkrav: Strid om kontanter i bankboks oprettet i ægtefælles navn 31.01.2018 Forbrugerklagenævnet · Rejsebureau erstatningsansvarlig for nye flybilletter efter flyselskabs konkurs 22.06.2016 Forbrugerklagenævnet · Bilforhandler formidlede bilsalg - Forbrugerklagenævnet afviste sagen grundet manglende kompetence 14.05.2012 Forbrugerklagenævnet · Kommissionsbil: Erhvervsdrivende sælger hæfter for mangler ved bil, selvom bilen formidles for en privatperson 28.08.2008 Forbrugerklagenævnet · Afgørelse om lejeaftale kvalificeret som køb med ejendomsforbehold 31.12.2003 Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod afregningskurs ved salg af realkreditobligationer afgjort til bankens fordel 01.05.2025 Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod vildledende vejledende afregningsbeløb ved kommissionshandel med tegningsretter i Nordea Bank 02.11.2016 Det finansielle ankenævn · Sag om afregningskurser ved strakshandel og kommissionshandel med selvindtræde i obligationer 24.05.2007 Forbrugerombudsmanden · Flybilletformidlers gebyr for refusion af aflyste billetter er i strid med god skik 20.12.2022 Forbrugerombudsmanden · Højesteret fastslår: Lejekoncept "Lej i 5 år og køb for 1 krone" var reelt kreditkøb 19.05.2004		

REFERENCE Lovgrundlag

7 paragraffer

Kommissionsloven § 4	stk. 1	Kommissionsloven § 7	
Kommissionsloven § 14		Kommissionsloven § 42	stk. 2
Kommissionsloven § 53		Kommissionsloven § 56	stk. 1
Konkursloven § 82			

MATERIALE Citerede afgørelser

31 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

2

19.09.2017	Andelshaveres retsstilling ved andelsboligforenings konkurs og fortolkning af ejerskiftebegrebet	270-2016
11.02.2013	Erstatningsansvar for tabt skibsmæglerkommission ved omstrukturering af certepartier	85-2011

SØ- OG HANDELSRETEN · SPECIALRET

7

16.08.2018	Fordringsprøvelsessag om separatistret til andelsboligkøbesum indbetalt på driftskonto før konkurs	P-12-17
06.02.2013	Anerkendelse af separatistkrav i konkursboer baseret på transporter i huslejeindtægter	P-14-12 og P-15-12
11.10.2010	Sag om separatistrettigheder til smykker i konkursbo	P-14-09 og P-25-09 A
26.02.2010	Anerkendelse af krav på manglende konsignationsvarer som massekrav (§ 94) under betalingsstandsning	P-4-09
03.09.2007	Dom om separatistkrav i konkursbo og manglende sikringsakt ved transport af deponeret købesum	P-1-07
26.06.2000	Sag om separatistkrav på klimaanlæg i konkursbo	P-0069-99
22.02.2000	Sø- og Handelsretten: Separatistkrav i selskabstømmersag - Skatteministeriet mod Toft & Madsen Holding ApS	P-0012-99

BYRETEN · FØRSTE INSTANS

3

25.04.2024	Dom om tinglysningsafgift som separatistkrav i konkursbo	9579-11163
31.01.2018	Konkursboets afvisning af separatistkrav: Strid om kontanter i bankboks oprettet i ægtefælles navn	679-774
23.11.2017	Fogedsag om udlæg i forbindelse med kreditkøbekontrakt med ejendomsforbehold	6807-8176

FORBRUGERKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS

9

22.06.2016	Rejsebureau erstatningsansvarlig for nye flybilletter efter flyselskabs konkurs	01-12-8993
14.05.2012	Bilforhandler formidlede bilsalg - Forbrugerklagenævnet afviste sagen grundet manglende kompetence	01-11-4337
28.08.2008	Kommissionsbil: Erhvervsdrivende sælger hæfter for mangler ved bil, selvom bilen formidles for en privatperson	01-08-2873
23.12.2005	Forhandler solgte bil på vegne af sin søn – Forbrugerklagenævnets kompetence	2004-521/7-741
27.10.2005	Bilforhandler hæfter som sælger ved salg af brugt bil	2004-521/7-735
12.05.2004	Lejeaftale med købsret blev ikke anset for et kreditkøb	2003-4012/7-374
31.12.2003	Afgørelse om lejeaftale kvalificeret som køb med ejendomsforbehold	2003-4012/7-75
31.12.2002	Bil købt med kreditaftale og ejendomsforbehold – Forbruger ønskede at returnere bilen	2001-521/7-1462

31.12.2002 Manglende formidling af kontakt - Kontaktbureau 2002-283/7-3

DET FINANSIELLE ANKENÆVN · NÆVN / KLAGEINSTANS 6

01.05.2025 Indsigelse mod afregningskurs ved salg af realkreditobligationer afgjort til bankens fordel 578/2024

30.06.2021 Afvisning af klage over aktiesalg med banken som modpart og krav om erstatning for æreskrænkelser 431/2020

02.11.2016 Indsigelse mod vildledende vejledende afregningsbeløb ved kommissionshandel med tegningsretter i Nordea Bank 426/2015

09.06.2015 Indfrielse af realkreditlån i illikvide obligationer: Kursfastsættelse og reglerne om best execution 21411162/2015

28.04.2011 Tvist om 'best execution' og godtgørelsesrente ved straksindfrielse af realkreditlån 21010123/2011

24.05.2007 Sag om afregningskurser ved strakshandel og kommissionshandel med selvindtræde i obligationer 239/2006

FORBRUGEROMBUDSMANDEN · NÆVN / KLAGEINSTANS 3

20.12.2022 Flybilletformidlers gebyr for refusion af aflyste billetter er i strid med god skik

19.05.2004 Højesteret fastslår: Lejekoncept "Lej i 5 år og køb for 1 krone" var reelt kreditkøb

16.05.2004 Bilforhandleres modtagelse af vederlag og gebyrer ved finansieringsformidling

PARKERINGSKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS 1

19.10.2022 Fastholdelse af kontrolafgift ved fejlindtastning af registreringsnummer på privat parkeringsområde trods dokumenteret betaling park-774

FORARBEJDE Betænkninger

3 referencer

Betænkning om handelsagenter og handelsrejsende

nr. 1151 · 1988 · Justitsministeriet

Omsætning af fast ejendom – En statusoversigt og et problemkatalog (Betænkning nr. 1231)

nr. 1231 · 1992 · Industriministeriet

Betænkning om Ændring i kommissionsloven (Betænkning nr. 701)

nr. 701 · 1974 · Justitsministeriet